

Middelhavets massegrav

Publisert i Vårt Land 03/01/2024

MIGRASJON: Middelhavet er en massegrav for tusenvis av migranter og flyktninger – mennesker som deg og meg. Hvorfor får drukningene så lite oppmerksomhet? Vi kan ikke si at vi ikke visste.

VILLET POLITIKK: «Hvert av de 28.248 menneskelivene som har gått tapt siden 2014 ved vår yttergrense er resultatet av en villet politikk med mål om å holde migranter og flyktninger unna Europa», skriver innsenderne. Bildet viser migranter som venter på en redningsskøyte etter at båten deres kantret. (Foto: Francisco Seco/AP)

Av Olav Lægdene, virksomhetsleder ved Kirkens Bymisjon | Bård Mæland, rektor ved VID vitenskapelige høgskole | Erhard Hermansen, generalsekretær i Norges Kristne Råd og Einar Tjelle, internasjonal direktør i Den norske kirke

Middelhavet, Schengens og dermed Norges yttergrense, er en av de mest brukte og farligste flyktningrutene i verden. Den kanskje verste kjente drukningsulykken i Middelhavet skjedde den 14. juni da en fisketråler med anslagsvis 750 mennesker om bord kantret på vei fra Libya til Italia. Rundt 650 mennesker druknet. Ikke siden 2017 har det druknet så mange mennesker i Middelhavet som i 2023.

Tall fra FNs organisasjon for migrasjon (IOM) viser at per 01.12.2023 hadde 2499 mennesker druknet eller forsvunnet i Middelhavet. Totalt er minst 28.248 mennesker registrert omkommet i Middelhavet siden 2014. De virkelige tallene er sannsynligvis langt høyere fordi mange båter antagelig har sunket uten å etterlate spor.

Vi må skape trygge fluktruter

Arbeidet for trygge og lovlige fluktruter har lenge stått høyt på agendaen for europeiske tverrkirkelige organisasjoner, som blant annet Churches' Commision for Migrants in Europe (CCME) og Mediterranean Hope. For til tross for den pågående humanitære krisen og en

folkerettslig forpliktelse til å redde mennesker i fare for å drukne, gjør europeiske myndigheter ingen reelle forsøk på å skape trygge fluktruter for asylsøkere på reise over Middelhavet. Tvert imot gjør asylinnstramninger og kriminalisering av redningsarbeidet reisen over havet stadig farligere.

Hellas og Italia har fått kritikk for ikke å gjøre nok for å forhindre drukninger. Disse landene viser på sin side til at de mottar en uforholdsmessig stor andel migranter og flyktninger av geografiske årsaker, og at kapasiteten er sprengt. Ifølge Flyktningkonvensjonen har verdens land en plikt til å dele ansvaret for å ta imot flyktninger. Formålet med Dublinavtalen var nettopp å skape en mer rettferdig ansvarsfordeling. I stedet har avtalen skapt en byrde for Middelhavslandene som andre land har vært lite villige til å lette. Norge er blant landene som velger å sende asylsøkere tilbake til Hellas og Italia med henvisning til Dublinkonvensjonen. Dermed bidrar vi til at mennesker på flukt ikke får sine rettigheter oppfylt.

I tillegg til å adressere de underforliggende årsakene til at mennesker må flykte, utfordrer vi norske myndigheter til å skape trygge fluktruter for asylsøkere.

Det finnes ingen statlig proaktivt søk- og redningsarbeid i Middelhavet i dag. Det er opp til frivillige organisasjoner å redde liv til havs. De frivillige møter flere utfordringer i dette arbeidet. Redningsbåter har blitt nektet å dra fra kai, og flere stater har stengt havnene for NGO-skip som har reddet folk fra å drukne. Kriminaliseringen av hjelpearbeidere som er involvert i søk- og redningsarbeid er også uakseptabel.

Retten til å søke asyl er en grunnleggende menneskerettighet, forankret i Flyktningkonvensjonen og Verdenserklæringen om menneskerettigheter art. 14. Flyktninger som overlever den farefulle ferden over Middelhavet, kan bli tvunget tilbake til Nord-Afrika, selv om de etter folkeretten har rett til å søke asyl i det landet de har kommet til. Flyktningkonvensjonen bestemmer at ingen må sendes tilbake til et land der det er fare for å bli utsatt for forfølgelse og tortur, det såkalte non-refoulement prinsippet. Hvordan overholde denne forpliktelsen uten en gang å kartlegge hva den enkelte returneres til? Mange migranter returneres til Libya der de utsettes for vold, tortur og overgrep. Dette er brudd på internasjonal lov.

Alle menneskeliv er like mye verdt

Menneskeverdet og retten til liv er ukrenkelig. Vi kan ikke stå og se på at folk drukner, eller lukke øynene for at det skjer. I tillegg til å adressere de underforliggende årsakene til at mennesker må flykte, utfordrer vi norske myndigheter til å skape trygge fluktruter for asylsøkere. Hvis vi vil unngå farlige ruter, må vi lage trygge ruter. I tillegg må

redningsarbeidet i Middelhavet styrkes og ikke motarbeides. Norske myndigheter bør stå i førersetet for en koordinert, humanitær statlig respons for å redde liv.

Vi må akseptere at migrasjon har kommet for å bli, og omtale og behandle migranter og flyktninger som våre medmennesker

Vi må være bevisste på bruken av begreper som «lykkejegere», «strøm av migranter» og «flyktningskrise», som gir noen menneskeliv større verdi enn andre. Slik ordbruk bidrar til å undergrave respekten for flyktningskonvensjonen og internasjonale menneskerettigheter, og skaper unødig engstelse og skepsis. Vi må akseptere at migrasjon har kommet for å bli, og omtale og behandle migranter og flyktninger som våre medmennesker.

Hvert av de 28.248 menneskelivene som har gått tapt siden 2014 ved vår yttergrense er resultatet av en villet politikk med mål om å holde migranter og flyktninger unna Europa. Norge har et medansvar for det som skjer, og for å forhindre nye drukninger. *Alle menneskeliv er like mye verdt.*